

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС**

(обн., ДВ, бр. 59 от 2007 г.; изм., бр. 50 от 2008 г.; Решение № 3 на Конституционния съд от 2008 г. – бр. 63 от 2008 г.; изм., бр. 69 от 2008 г., бр. 12, 19, 32 и 42 от 2009 г.; Решение № 4 на Конституционния съд от 2009 г. – бр. 47 от 2009 г.; изм., бр. 82 от 2009 г., бр. 13 и 100 от 2010 г.; Решение № 15 на Конституционния съд от 2010 г. – бр. 5 от 2011 г.; изм., бр. 45, 49 и 99 от 2012 г., бр. 15 и 66 от 2013 г., бр. 53 и 98 от 2014 г., бр. 50 от 2015 г., бр. 15 и 43 от 2016 г., бр. 8, 13, 63, 86, 96 и 102 от 2017 г., бр. 42 и 65 от 2018 г., бр. 38, 83, 98 и 100 от 2019 г., бр. 68, 98 и 110 от 2020 г., бр. 9 и бр. 15 от 2021 г, изм. бр.15 и бр. 62 от 2022 г.)

§ 1. В Глава петдесет и шеста наименованието на Раздел I се изменя така:

„Връчване на документи по Регламент (ЕС) 2020/1784 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 година относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела („връчване на документи“) (ОВ, L 405/40 от 2 декември 2020), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2020/1784“.

§ 2. В чл. 608 думите „чл. 13.1 от Регламент (ЕО) № 1393/2007“ се заменят с „чл. 17, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2020/1784“.

§ 3. В чл. 609 ал. 1 се изменя така:

„(1) Връчването чрез пощенски услуги по чл. 18 от Регламент (ЕС) 2020/1784 се удостоверява с обратна разписка или по равностоен начин.“

§ 4. В чл. 611 се правят следните изменения и допълнения:

1. Заглавието се изменя така:

„Компетентни органи по чл. 3, параграф 1 и чл. 3, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2020/1784“.

2. В ал. 2 след думите „извънсъдебни документи е районният съд“ се добавя „или съдебният изпълнител“.

3. В ал. 3 се създава изречение второ: „При неуспешен опит за връчване на посочения адрес получаващият орган прави служебна проверка за адреса на получателя и ако е необходимо, препраща искането до районния съд, в чийто район трябва да се извърши връчването.“

§ 5. Член 612 се изменя така:

„Компетентни органи по чл. 7, параграф 1, б. „а“ от Регламент (ЕС) 2020/1784

Чл. 612. По искане за установяване на адреса на получателя на документ компетентен е районният съд, за чийто район са предоставени данни. Когато не са предоставени данни за адрес, компетентен е Софийският районен съд.“

§ 6. В чл. 613 думите „чл. 15 от Регламент (ЕО) № 1393/2007“ се заменят с „чл. 20, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2020/1784.“

§ 7. Член 613а се изменя така:

„Отмяна на решението

Чл. 613а. Заинтересованата страна може да подаде до Върховния касационен съд молба за отмяна на решението въз основа на чл. 22, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2020/1784. Молбата може да бъде подадена в едногодишен срок от постановяване на решението.“

§ 8. В Глава петдесет и шеста наименованието на Раздел II се изменя така:

„Събиране на доказателства по Регламент (ЕС) 2020/1783 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 година относно сътрудничеството между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела (събиране на доказателства), (ОВ, L 405/1 от 2 декември 2020), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2020/1783“.

§ 9. В чл. 614 думите „Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета“, „чл. 17 от регламента“ и „непосредствено“ се заменят съответно с „Регламент (ЕС) 2020/1783“, „чл. 19 от Регламента“ и „директно“.

§ 10. Член 615 се отменя.

§ 11. В чл. 616 се правят следните изменения:

1. Заглавието се изменя така:

„Директно събиране на доказателства“

2. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Директно събиране на доказателства в друга държава членка се извършва от съда или от определено от съда лице.“

§ 12. В чл. 617 се правят следните изменения:

1. Заглавието се изменя така:

„Компетентни органи по чл. 3, параграф 1 и чл. 4, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2020/1783“

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Компетентен да разреши и окаже практическа помощ при директно събиране на доказателства по чл. 19 от Регламент (ЕС) 2020/1783 в Република България е окръжният съд, в чийто район ще се извършва директното събиране.“

§ 13. Член 618 се отменя.

§ 14. В раздел I на глава петдесет и седма се създават чл. 620а, 620б и 620в:

„Удостоверение по чл. 36 и чл. 47 от Регламент (ЕС) 2019/1111

Чл. 620а. (1) Първоинстанционният съд, разгледал делото, а в случай на предварително изпълнение на решението по Регламент (ЕС) 2019/1111 - съдът, допуснал предварително изпълнение, издава по молба на страната удостоверение по чл. 36, съответно по чл. 47 от Регламент (ЕС) 2019/1111.

(2) Разпореждането, с което се отхвърля молбата за издаване на удостоверение по чл. 36, съответно по чл. 47 от Регламент (ЕС) 2019/1111, подлежи на обжалване с частна жалба.

(3) Съдът по ал. 1 по своя инициатива или по молба на някоя от страните може да поправи допуснатата в удостоверението по чл. 36 и по 47 от Регламент (ЕС) 2019/1111 грешка или пропуск, когато това води до несъответствие с решението, въз основа на което е издадено. Към молбата за поправка се прилага оригиналът на издаденото удостоверение. Заедно с поправката съдът разпорежда издаване на ново удостоверение.

(4) Съдът по ал. 1 по своя инициатива или по молба на някоя от страните може да отмени разпореждането, въз основа на което е издадено удостоверението по чл. 47 от Регламент (ЕС) 2019/1111, ако не са спазени изискванията за неговото издаване. В този случай издаденото удостоверение по чл. 47 от Регламент (ЕС) 2019/1111 се обезсилва и се издава удостоверение по чл. 49 от Регламент (ЕС) 2019/1111. Разпореждането, с което се произнася съдът, се връчва на страните и подлежи на обжалване с частна жалба.

Удостоверение по чл. 49 от Регламент (ЕС) 2019/1111

Чл. 620б. (1) Първоинстанционният съд, разгледал делото или съдът, пред който делото е висящо, издава удостоверение по чл. 49 от Регламент (ЕС) 2019/1111 по молба на някоя от страните, когато решението, удостоверено в съответствие с чл. 47 от регламента, е престанало да бъде изпълняемо или неговата изпълняемост е била спряна или ограничена.

(2) Разпореждането, с което се уважава или отхвърля молбата, се връчва на страните и подлежи на обжалване с частна жалба.“

Прехвърляне на компетентност на съд на друга държава членка

Чл. 620в. Не подлежи на обжалване определението за прекратяване на делото, след като съд на друга държава членка на Европейския съюз е приел компетентността, съгласно чл. 12 от Регламент (ЕС) 2019/1111.“

§ 15. В чл. 621 ал. 2 се изменя така:

„(2) Компетентните органи по регистрацията актуализират регистрите за гражданското състояние въз основа на влязло в сила решение, автентичен акт или споразумение от друга държава членка на Европейския съюз съгласно Регламент (ЕС) № 2201/2003 и Регламент (ЕС) 2019/1111.“

§ 16. В чл. 622 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 след думите „Регламент (ЕС) 1215/2012“ се добавя „и на Регламент (ЕС) 2019/1111“.

2. В ал. 3 изречение второ се изменя така: „Съдът може да поиска превод на решението или удостоверението на български език.“

§ 17. Създава се чл. 622в:

„Пряко изпълнение по реда на Регламент (ЕС) 2019/1111

Чл. 622в. (1) Съдебно решение, автентичен акт или споразумение от друга държава членка на Европейския съюз, подлежи на изпълнение, без да е необходимо издаване на изпълнителен лист.

(2) Съдебният изпълнител пристъпва към изпълнение по молба на заинтересованата страна въз основа на препис, заверен от съответния съд или орган, и съответното удостоверение.

(3) Съдебно решение, постановено в друга държава – членка на Европейския съюз, разпореждащо временна, включително обезпечителна мярка, подлежи на изпълнение по реда на ал. 1 и 2. В случаите, когато мярката е била разпоредена, без ответникът да е бил призован да се яви, се представя и доказателство за връчването на съдебното решение.

(4) Съдебният изпълнител може да установи условията и реда за упражняване на правото на лични отношения с детето, ако необходимите условия и ред за това не са предвидени или са недостатъчни, и при условие, че се спазват основните елементи на изпълняваното решение, автентичен акт или споразумение. Всяка от страните може да обжалва това действие на съдебния изпълнител по реда на чл. 436.

(5) Когато пристъпва към изпълнение, съдебният изпълнител връчва копие от удостоверението по ал. 2, като с връчването му кани длъжника към доброволно изпълнение. Към удостоверението се прилага копие от съдебното решение, постановено в друга държава – членка на Европейския съюз, ако то не е било връчено на длъжника, и когато е приложимо – уведомява длъжника за обстоятелствата по ал. 4.

(6) Длъжникът може в едномесечен срок от връчването да подаде молба за отказ за изпълнение на основание чл. 41, чл. 50 и чл. 68 от Регламент (ЕС) 2019/1111 до окръжния съд по мястото на изпълнението. Когато е необходим превод на съдебното решение, срокът спира да тече.

(7) Съдебният изпълнител спира действията по изпълнението на основание чл. 56 от Регламент (ЕС) 2019/1111, с изключение на действията, които целят улесняване на изпълнението, когато основанието за спиране е чл. 56, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2019/1111.

(8) Когато е поискан превод на съдебното решение или на удостоверението, до предоставяне на превода на длъжника съдебният изпълнител не може да предприема изпълнителни действия, а само охранителни мерки.

(9) Молба за отказ за изпълнение по чл. 56, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2019/1111 се подава и разглежда от окръжния съд по мястото на изпълнението.

(10) Съдът изпраща препис от молбата на другата страна, която в двуседмичен срок от получаването му може да подаде отговор. Съдът разглежда молбата в закрито заседание на изложените в нея основания. Ако прецени за необходимо, съдът може да разгледа молбата в открито заседание.

(11) Окръжният съд се произнася с разпореждане по молбата по ал. 6 и ал. 9, което има значението на решение, постановено в исков процес и подлежи на въззивно обжалване пред Софийския апелативен съд, а решението на Софийския апелативен съд подлежи на обжалване пред Върховния касационен съд.“

§ 18. Създава се глава шестдесет и първа с чл. 640:

„Глава шестдесет и първа

Признаване и изпълнение на съдебни решения по Европейската конвенция за признаване и изпълнение на решения за упражняване на родителски права и възстановяване упражняването на родителските права от 1980 г. и Конвенцията за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата от 1996 г.

Приложими разпоредби

Чл. 640. Признаването и изпълнението на съдебни решения по Европейската конвенция за признаване и изпълнение на решения за упражняване на родителски права и възстановяване упражняването на родителските права от 1980 г. и Конвенцията за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата от 1996 г., се извършва по реда на чл. 636 и чл. 637 от този кодекс.“

Заклучителни разпоредби

§ 19. В Кодекса на международното частно право (обн., ДВ, бр. 42 от 2005 г., изм., бр. 59 от 2007 г., бр. 47 от 2009 г., бр. 100 от 2010 г.) чл. 28 се изменя така:

„Процесуални действия на съда относно международната компетентност“

Чл. 28 (1) Международната компетентност се проверява служебно.

(2) Съдът се произнася с определение за наличието или липсата на международна компетентност, включително когато изборът на съд е направен в хода на производството.

(3) Определението за наличие или липса на международна компетентност подлежи на въззивно и касационно обжалване.

(4) Основанието за международна компетентност се посочва в доклада по чл. 146, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс и в мотивите на решението по чл. 236, ал. 2 от Гражданския процесуален кодекс.“

§ 20. В Закона за закрила на детето (обн., ДВ, бр. 48 от 2000 г.; изм., бр. 75 и 120 от 2002 г., бр. 36 и 63 от 2003 г., бр. 70 и 115 от 2004 г., бр. 28, 94 и 103 от 2005 г., бр. 30, 38 и 82 от 2006 г., бр. 59 от 2007 г., бр. 69 от 2008 г., бр. 14, 47 и 74 от 2009 г., бр. 42, 50, 59 и 98 от 2010 г., бр. 28 и 51 от 2011 г., бр. 32 и 40 от 2012 г., бр. 15, 68 и 84 от 2013 г., бр. 79 от 2015 г., бр. 8 от 2016 г., бр. 85 и 103 от 2017 г., бр. 17, 77 и 102 от 2018 г. и бр. 17, 24, 58 и 101 от 2019 г., бр. 71 и 99 от 2020 г. и бр. 62 от 2022 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 4 т. 13 се изменя така:

„13. вземане на временни мерки за закрила на дете в случаите и при условията на Регламент (ЕС) 2019/1111 относно компетентността, признаването и изпълнението на решения по брачни въпроси и въпроси, свързани с родителската отговорност, и относно международното отвличане на деца, наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2019/1111 и Конвенцията за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата, съставена в Хага на 19 октомври 1996 г. (ратифицирана със закон - ДВ, бр. 9 от 2006 г.) (ДВ, бр. 15 от 2007 г.), наричана по-нататък „Конвенцията от 1996 г.“.

2. В чл. 6а, ал. 4, т. 4, буква „в“ се изменя така:

„в) осъществява сътрудничеството за събиране и обмен на информация за деца по глава V от Регламент (ЕС) 2019/1111 и глава V от Конвенцията от 1996 г., като за целта Министерството на правосъдието има право на безплатен достъп до Национална база данни „Население“, поддържана от Министерство на регионалното развитие и благоустройство.“

3. В чл. 21, ал. 1 се създава т. 16:

„16. изготвя писмени доклади и становища за целите на обмен на информация за деца по Регламент (ЕС) 2019/1111 и по Конвенцията от 1996 г. и ги предава на Министерството на правосъдието.“.

4. Член 22а се изменя така:

„**Чл. 22а.** (1) Молбата за връщане на дете или за упражняване на правото на лични отношения по Хагската конвенция за гражданските аспекти на международното отвличане на деца от 25 октомври 1980 г. (ратифицирана със закон - ДВ, бр. 20 от 2003 г.) (ДВ, бр. 82 от 2003 г.), наричана по-нататък „Хагската конвенция от 1980 г.“, се разглежда от Софийския градски съд в открито заседание, в което участват:

1. Министерството на правосъдието или лицето, подало молбата;
2. насрещната страна по молбата;
3. заинтересованите лица.

(2) В това производство не се разглежда по същество въпросът за упражняване на

родителските права.

(3) По молбите по ал. 1 не се събират държавни такси и разноски.

(4) В производството по ал. 1 дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето дава становище за състоянието на детето след прехвърлянето му от държавата на обичайното местопребиваване, за неговото мнение и за мнението на родителя за доброволно връщане на детето. При изтекъл период повече от една година от датата на прехвърляне и/или задържане на детето становището съдържа и информация за неговата приспособеност.

(5) Съдът изслушва детето по реда на чл. 15, ал. 3, 4 и 5 и отдава дължимото значение на изразеното мнение на детето, съобразно неговата възраст и степен на зрялост.

(6) Министерството на правосъдието представлява молителя, когато молбата е подадена чрез него, като определя представител, който да действа от негово име. Министерството на правосъдието не участва в производството, когато лицето пряко е подало молбата до съда.“

5. Член 22б се изменя така:

„**Чл. 22б.** (1) Съдът служебно или по искане на страна може да определи за времето на съдебното производство подходящи мерки за контакт с детето, съгласно чл. 27, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2019/1111. При необходимост съдът може да определи и мерки по чл. 59, ал. 8, т. 1 и 2 от Семейния кодекс.

(2) Съдът служебно или по искане на страна определя подходяща мярка за закрила на детето по този закон с цел предотвратяване на по-нататъшни опасности за детето или вреди за страните.

(3) При връщане на дете при условията на чл. 27, параграф 5 във връзка с параграф 3 от Регламент (ЕС) 2019/1111 в решението за връщане съдът може да определи подходящи мерки за гарантиране на защитата на детето след неговото връщане.“

6. Член 22в се изменя така:

„**Чл. 22в.** (1) В производството по чл. 22а, ал. 1 съдът може служебно да събира доказателства, да подпомага страните за доброволно уреждане на спора, да ги насочва към медиация, без това да води до ненужно забавяне и неспазване на сроковете по чл. 24, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2019/1111, включително при спиране производството по чл. 229, ал. 1, т. 1 от Гражданския процесуален кодекс.

(2) Ако делото не бъде обявено за решаване в първото съдебно заседание, съдът определя срок за посочване и представяне на доказателства и доказателствени искания.“

(3) Преди да постанови отказ за връщане на дете единствено на основание чл. 13, ал. 1, буква „б“ от Хагската конвенция от 1980 г., съдът уведомява страните и указва да представят според установения конкретен риск доказателства за гарантиране на защитата на детето след неговото връщане. В този случай съдът може да събира доказателства и служебно чрез пряко сътрудничество със съда и органите на държавата по обичайното местопребиваване на детето непосредствено преди прехвърлянето и/или задържането, или чрез централните органи.“

7. Член 22г се изменя така:

„**Чл. 22г.** (1) Съдът се произнася с решение в едномесечен срок от постъпването на молбата, но не по-късно от срока по чл. 24, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2019/1111.

(2) Съдът може да допусне предварително изпълнение на решението за връщане на детето съгласно чл. 27, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2019/1111.

(3) Съдът, постановил решение за връщане на детето, включително решение с допуснато предварително изпълнение, издава по молба на страната удостоверение съгласно формуляра на приложение IV от Регламент (ЕС) 2019/1111. Същото удостоверение се издава и в случаите, когато съдът е определил мярка по чл. 22б, ал. 3.

(4) Съдът, постановил решение за отказ за връщане на дете на основание чл. 13,

ал. 1, буква „б“ и чл. 13, ал. 2 от Хагската конвенция от 1980 г., издава служебно удостоверение съгласно формуляра на приложение I от Регламент (ЕС) 2019/1111.“

8. Член 22д се изменя така:

„**Чл. 22д.** (1) Решението на Софийския градски съд подлежи на обжалване пред Софийския апелативен съд от лицата по чл. 22а, ал. 1.

(2) В едномесечен срок от постъпването на жалбата, но не по-късно от срока по чл. 24, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2019/1111, Софийският апелативен съд се произнася с решение, което е окончателно.“

9. Член 22ж се отменя.

10. Член 22н се отменя.

11. В чл. 25, ал. 1 т. 5 се изменя така:

„5. в случаите по чл. 82 от Регламент (ЕС) 2019/1111 и по чл. 11 и чл. 33 от Конвенцията от 1996 г.“.

12. Създава се чл. 28а:

„Настаняване на дете в Република България съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2019/1111

Чл. 28а. (1) Настаняване на дете в Република България от съд или компетентен орган на друга държава членка се извършва след съгласие на районния съд по адреса, където детето ще бъде настанено.

(2) Съгласие по чл. 82 параграф 1 от Регламент (ЕС) 2019/1111 не се изисква при настаняване на дете при родител и при роднини по права линия до трета степен и по съребрена линия до четвърта степен.

(3) Искането от съда или компетентния орган на другата държава членка по чл. 82, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2019/1111 се изпраща чрез Министерството на правосъдието до районния съд по ал. 1. Съдът служебно изисква становище от дирекция „Социално подпомагане“ по адреса, където детето ще бъде настанено. Съдът разглежда искането и представеното становище на дирекция „Социално подпомагане“ в закрито заседание и се произнася с решение в едномесечен срок.

(4) Решението по ал. 3 е окончателно и се изпраща незабавно чрез Министерството на правосъдието до съда или компетентния орган на другата държава членка.

13. Създава се чл. 28б:

„Настаняване на дете в друга държава членка съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2019/1111

Чл. 28б. (1) Настаняване на дете в друга държава членка се извършва след получаване на съгласието на компетентния орган в тази държава членка.

(2) Искането за получаване на съгласие по чл. 82, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2019/1111 се изпраща до компетентния орган на тази държава чрез Министерството на правосъдието.“